Udvandrere og indvandrere

Michael Dupont



Mercurius 1828-1857

Hvad kan vi nå

- Lidt om ind- og udvandring i Danmark
- Arkivalier om rejsende
- Daisy-bestillinger
- Dansk Demografisk Database
- Københavns Politis arkivalier om udvandrere
- Udenlandske databaser
- Pasprotokoller
- Registrering af mistænkelige grupper
- Indfødsret

Indvandringen til Danmark

- Jøder:
  - 1622: Tilladelse til at bosætte sig i Glückstadt
  - 1800: 1500 danske jøder
  - 1870-1921: 3200 jøder fra Polen og Rusland
  - 1940: 6.000 danske jøder (+ 1.000 jøder fra Tyskland)
- Svenskere:
  - 1861-1910: 82.000 (mange sæsonarbejdere)
- Polakker:
  - 1893-1930: 92.000 (heraf blev 5.000 bosiddende)
- Mindre grupper: Hollændere (Amager) og huegenotter (Fredericia)

Udvandringen fra Danmark

- 1852-1870: Danske mormoner rejste til Utah 1852, herefter fulgte 20.000
- 1870-1910: 250.000 danskere forlader Danmark, heraf bosætter 210.000 sig i USA
  - 1870-1875: Billig jord i USA i forhold til Danmark
  - 1880-1893: Højkonjunktur i USA, landbrugskrise i Danmark, endnu ikke jobs nok i danske byer
  - 1902-1910: Økonomisk vækst i USA, stagnation i de danske byerhverv, men fremgang i landbruget

Arkivalier om rejsende

- Udvandrere
  - Københavns Politis udvandrerprotokoller
  - Pasprotokoller
  - Lægdsruller
- Indvandrere
  - Fremmedprotokoller
  - Pasprotokoller
  - Indfødsretssager
- Andre arkivalier om rejsende
  - Til- og afgangslister
  - Tyendeprotokoller

Daisy-bestillinger

- Noget er scannet, men det meste skal bestilles og ses på Rigsarkivets læsesale
- Rigsarkivets arkivdatabase kaldes Daisy
- Daisy findes her: www.daisy.rigsarkivet.dk

Søg i arkivaliesamlingerne

Arkivskaber eller arkivserie:

Arkivskaber:

Arkivserie:

Periode: -

Søg i Daisy

Her kan du:

- **Søge** efter arkivalier og få vist information om dem.
- **Bestille** arkivalier til brug på en læsesal.
- **Se** indscannede arkivalier online.

Indscannede arkivalier kan ikke bestilles til brug på læsesal.

Hvad betyder søgefelterne

- Der er tre søgefelter samt et periodefelt:
- Arkivskaber eller arkivserie
- Arkivskaber
- Arkivserie
- Periode

Over- og underordnede arkivskabere

- Skal overskueliggøre indholdet
- Arkivalier kan være samlet under samme arkivskaber
- En arkivskaber kan også bestå af flere relaterede arkivskabere
- Et hierarki i arkivet

Over- og underordnede arkivskabere

Arkivskaber:
Retten i Helsingør

Fra	Til	Officielle navne
1919	2006	Retten i Helsingør

Fra	Til	Kaldenavne
1919	2006	Helsingør Ret

Arkivnummer: DF-041

Arkivinstitution: Rigsarkivet, København

Bemærkninger:
Ved lov nr. 538 af 08.06.2006 (Politi- og domstolsreform) blev Danmark inddelt i 24 retskredse i stedet for de tidligere 82, Retten i Helsingør kom herefter til at være retskreds nr. 19.

Arkivserier: vis arkivserier

Fra	Til	Arkivskabere internt underordnet
1927	1956	Bitingstedet i Hørsholm
1919	2006	Helsingør Civilret
1919	2006	Helsingør Fogedret
1919	2006	Helsingør Kriminalret
1919	2006	Helsingør Skifteret

Bestilling trin for trin

- Kan bestille på læsesalen (godsarkiver står dog i fjernmagasin)
- Kan forudbestille
- Kan fjernlåne

- Fif: Behøver ikke at skrive hele ord

Udfyld søgefelter

- Udfyld arkivskaber

eller

- Udfyld arkivskaber *og* arkivserie

- Pas på, du ikke begrænser din søgning!

Søgefelter udfyldt (arkivskaber + år)

Arkivskaber eller arkivserie:

Arkivskaber: gavnø gods

Arkivserie:

Periode: 1750 - 1750

Søg i Daisy

Der blev fundet **1** poster.
Side **1** af 1.

Fra	Til	Arkivskaber	Arkivserie
1458		Gavnø Gods	vis arkivserier

Udpeg det rigtige søgeresultat

- Når du trykker på ”søg”, får du en liste over de arkivskabere/arkivserier, der indeholder de ord, du har skrevet
- Hvis du kun søger på arkivskaber, får du kun vist arkivskabere
- Udpeg det rigtige søgeresultat (plejer ikke at være så mange at vælge imellem, når det er godsarkiver)

”Vis arkivserier”

- Hvis du kun har søgt på arkivskabere, står der til højre ”Vis arkivserier”
- Trykker du på ”Vis arkivserier”, får du vist en liste over de arkivalier, der findes i arkivet
- Alfabetisk eller kronologisk ordnet
- Brug browserens søgefunktion

Liste over arkivserier

Arkivskaber:
Gavnø Gods

Fra	Til	Officielle navne
1458		Gavnø Gods

Læs mere om arkivskaberen

Antal arkivserier i perioden: **36**
Antal arkivserier i alt: 212

Fra	Til	Arkivserier
1708	1930	Afskrifter af diverse private breve samt gæstebog
1458	1914	Arkivregistratur, Gavnø Gods
1458	1914	Arkivregistratur, Gavnø Gods, register
1570	1771	Diverse dokumenter og breve, der hverken vedrører baroniet eller dets besiddere med vedlagt designation
1749	1892	Diverse retssager
1708	1930	Diverse vedr. slægten Reedtz-Thott
1688	1828	Dokumenter vedr. skifte med Reedtz-Thott
1720	1840	Domme, tingsvidner og synsforretninger m.v.
1724	1816	Domsakter og synsforretninger for Lindersvold og Strandegård
1721	1840	Fiskeriet
1720	1927	Fæsteprotokol
1719	1898	Hovedkassebog over skatter og landgilde

Oplysninger om arkivserien

- Find det arkivalie, du skal bruge og klik på det
- På næste side får du oplysninger om arkivserien (antal fysiske enheder, arkivskaber(e), andre navne)

Oplysninger om arkivserien

Arkivseriens indholdsoversigt

Arkivserien

Arkivserie:	Diverse retssager (1749 - 1892)
Arkivskaber:	Gavnø Gods (1749-1892)
Arkivseriens navn:	Diverse retssager (Officielt)
Arkivseriens datering:	Dannelse: 1749 - 1892
Bemærkninger:	1749-1892 Inderholder tillige udskrift af justitsprotokol for året 1820

Indholdsoversigt

Medietype:	Arkivinstitution:	Arkivseriens indhold:
Original, Papir m.m.	Rigsarkivet	Vis indhold

Liste over fysiske enheder

- Tryk på ”vis/bestil”
- Får derefter en liste over fysiske enheder
- ”Indhold beskrives med” (hvordan materialet er ordnet)
- Vælg den enhed, du skal bruge (tryk på ”gå til bestilling”)

Liste over arkivenheder

Arkivseriens Indhold

Arkivserien

Arkivserie:	Diverse retssager (1749 - 1892)
Arkivskaber:	Gavnø Gods (1749-1892)
Arkivseriens navn:	Diverse retssager (Officielt)
Arkivseriens datering:	Dannelse: 1749 - 1892
Bemærkninger:	1749-1892 Inderholder tillige udskrift af justitsprotokol for året 1820
Pakkeindhold beskrives med:	Dokumentdato (Dokumentår, Dokumentmåned, Dokumentdag)

Arkivseriens pakker

Pakkenr.	Indhold fra	Indhold til	Bestilling
06-6	1749	1782	Start bestilling
06-7	1782	1783	Start bestilling
06-8 - 06-9	1783	1892	Start bestilling

Bestillingsformular

- Hvor man vil se arkivaliet (læsesal)
- Tidspunkt for benyttelsen
- Læsesalsplads
- Får en kvittering, når man har bestilt

Bestilling

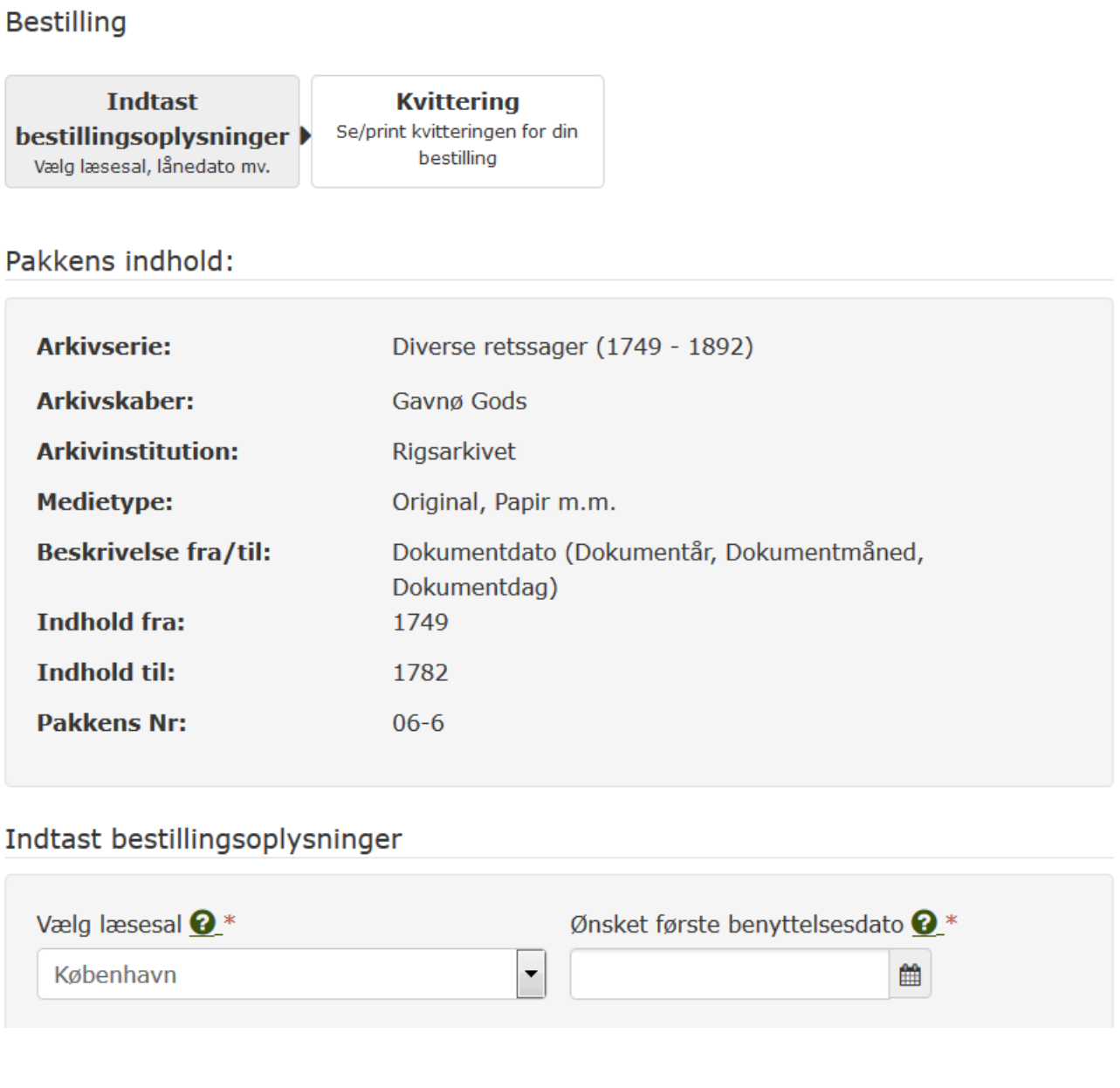
Bestilling
Indtast bestillingsoplysninger
Vælg læsesal, lånedato mv.
Kvittering
Se/print kvitteringen for din bestilling
Pakkens indhold:
Arkivserie: Diverse retssager (1749 - 1892)
Arkivskaber: Gavnø Gods
Arkivinstitution: Rigsarkivet
Medietype: Original, Papir m.m.
Beskrivelse fra/til: Dokumentdato (Dokumentår, Dokumentmåned, Dokumentdag)
Indhold fra: 1749
Indhold til: 1782
Pakkens Nr: 06-6
Indtast bestillingsoplysninger
Vælg læsesal *
København
Ønsket første benyttelsesdato *

”Mine sider”

- ”På læsesal”, ”Bestillinger” og ”Afsluttede bestillinger”
- Kan se, hvilke arkivalier du har lånt
- Kan se, hvordan det går med bestillinger, fx fra fjernmagasin
- Kan se tidligere bestillinger

Mine sider

Mine brugersider

Velkommen **(RAF) Michael Dupont**!

Du er nu logget ind på Rigsarkivets hjemmeside. På 'Mine brugersider' har du mulighed for at administrere dine bestillinger og din brugerprofil.

Mine bestillinger

Du har **48 aktive bestillinger**. Under Mine bestillinger kan du se detaljer om, forlænge eller afslutte dine bestillinger. Du kan også vælge at genbestille arkivalier, som du tidligere har bestilt.

Min brugerprofil

Du har mulighed for at rette informationerne i din brugerprofil eller ændre din adgangskode. Du kan også vælge helt at slette din brugerprofil.

Forudbestilling og fjernlån

- Begrænsninger på meget brugte arkivalier (kirkebøger, skifteprotokoller, skøde- og panteprotokoller, journaler og registre m.m.)
- Ville være upraktisk at reservere eller fjernlåne
- Derfor: De vigtigste arkivalier skal benyttes på arkivet.

Dansk Demografisk Database (DDA)



Fire databaser om rejsende

- Udvandrere
  - Database, bygger på Københavns Politis udvandrerprotokoller 1869-1920
- Indvandrere
  - Arbejdsophold 1812-1924, bygger på div. materiale fra Frederiksborg Amt, Københavns Amt (ikke København og Frederiksberg), samt Lolland-Falster og Møn
  - Indfødsretstildeling 1776-1960, bygger på protokol over Naturalisationspatenter og bemærkninger til indfødsretslovforslagene
  - Udviste 1875-1919, bygger på politiets interne blad Politiefterretninger

Københavns Politis udvandrerprotokoller

- Ved lov 01.05.1868 og 25.03.1872 blev det pålagt politiet at føre kontrol med de autoriserede udvandringsagenter, bl.a. at rejsekontrakten blev overholdt
- I København var det 3. politiinspektorat
- Arkivalierne hedder ikke udvandrerprotokoller, men ”register over udvandrere”
- Ingen bilag bevaret

To typer udvandrere

- Direkte udvandrere: Personer, som direkte befordredes fra dansk havn til udvandringsstedet
- Indirekte udvandrere: Personer, som via en udenlandsk havn nåede udvandringsstedet

Protokollernes indhold

- Ført på skematisk papir, oplyser om:
  - navn
  - stilling
  - fødested eller sidste opholdssted
  - alder
  - bestemmelsessted
  - kontraktens nr. og litra (kontrakten ikke bevaret)
  - forevisningsdato

Indgang til protokollerne

- Udvandrerdatabasen dækker mere end 400.000 udvandrere i perioden 1868-1911, 1913-1916, 1919-1920

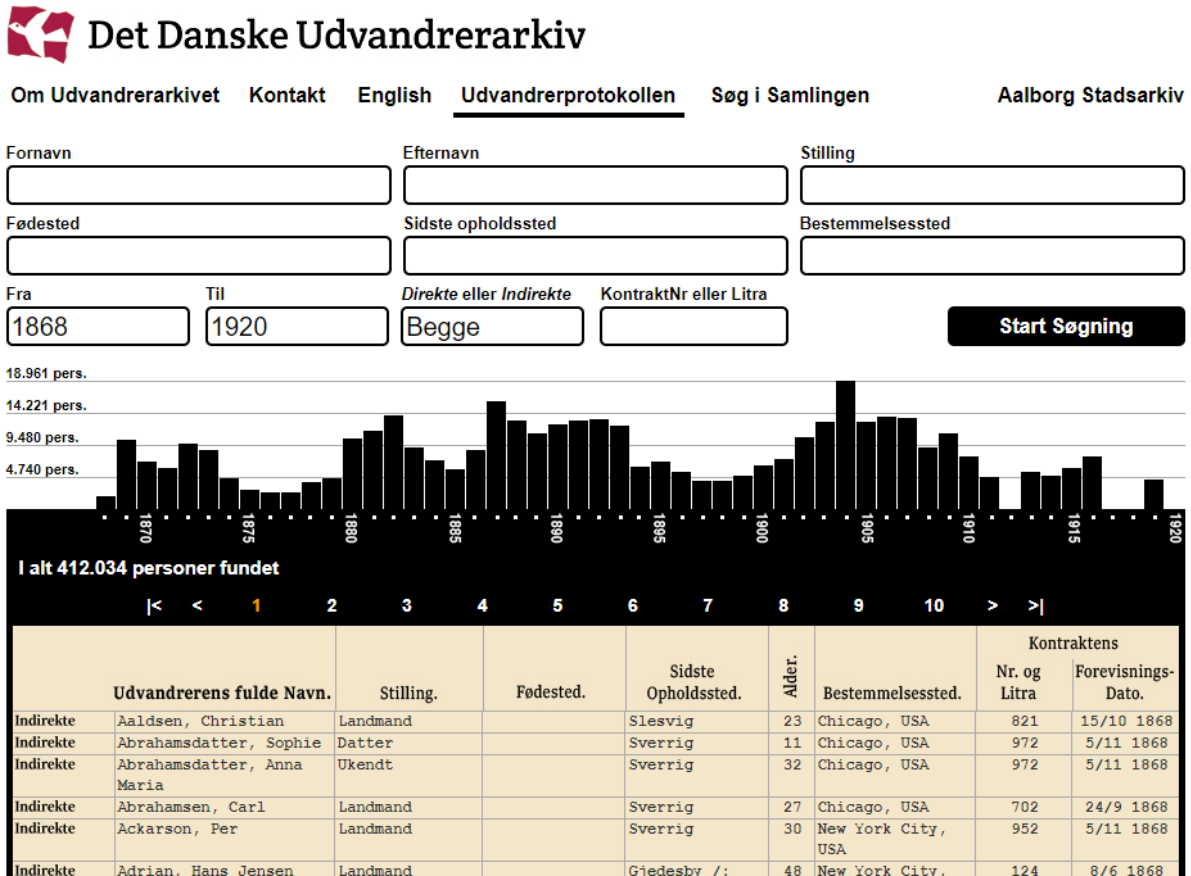

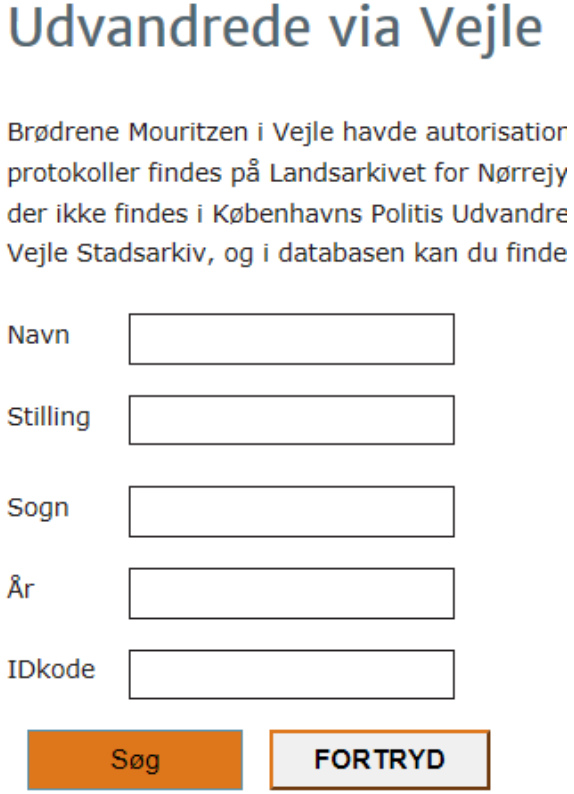

Mormoner

- Københavns Politi: Skibsekspeditioner vedr. mormonudvandringen 1872-1894
- Findes ikke i udvandrerdatabasen
- Er trykt og findes: Passport to Paradise, Utah 2000 (https://www.familysearch.org/en/search/catalog/979162)
- Se også https://aurelia-clemons.dk/, emigrerede mormoner fra Danmark 1852-1881

Udvandrerprotokol, direkte 1885

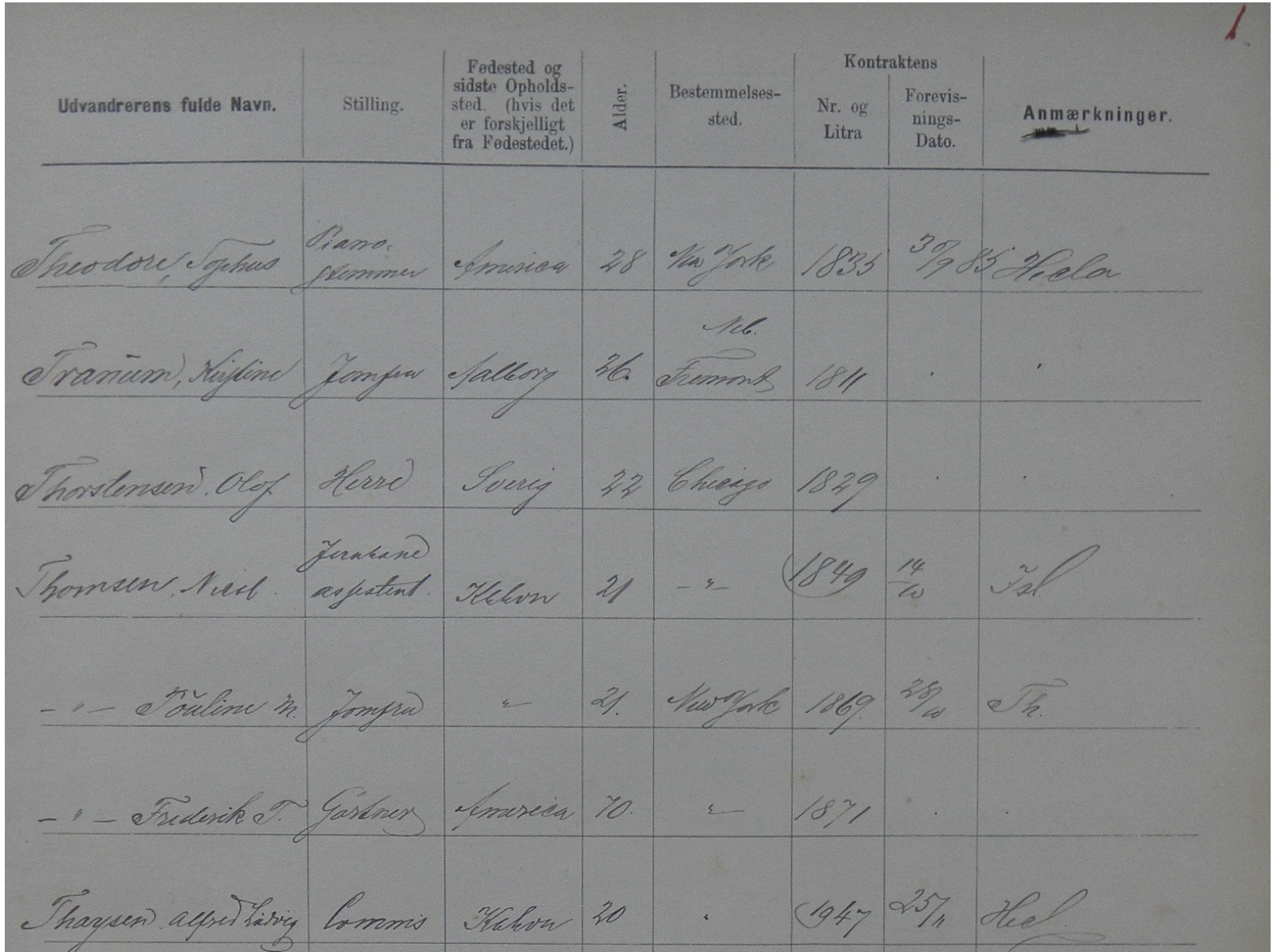

Udvandrerens fulde Navn.	Stilling.	Fødested og sidste Opholdssted. (hvis det er forskjelligt fra Fødestedet.)	Alder.	Bestemmelsessted.	Kontraktens Nr. og Litra	Kontraktens Forevisnings-Dato.	Anmærkninger.
Theodore, Tophus	Piano-stemmer	America	28	New York	1835	30/9 85	Hecla
Tranum, Kristine	Jomfru	Aalborg	26	Neb. Fremont	1811	.	.
Thorstensen, Olof	Herre	Sverig	22	Chicago	1829	.	.
Thomsen, Nicol	Jernbane assistent	Kbhvn	21	– " –	1849	14/10	Isl.
– " – Pauline M.	Jomfru	"	21	New York	1869	28/10	Th.
– " – Frederik T.	Gartner	America	70	"	1871	.	.
Thaysen, Alfred Ludvig	Commis	Kbhvn	20	.	1947	25/11	Hecl.

Udvandrerprotokol, direkte 1915

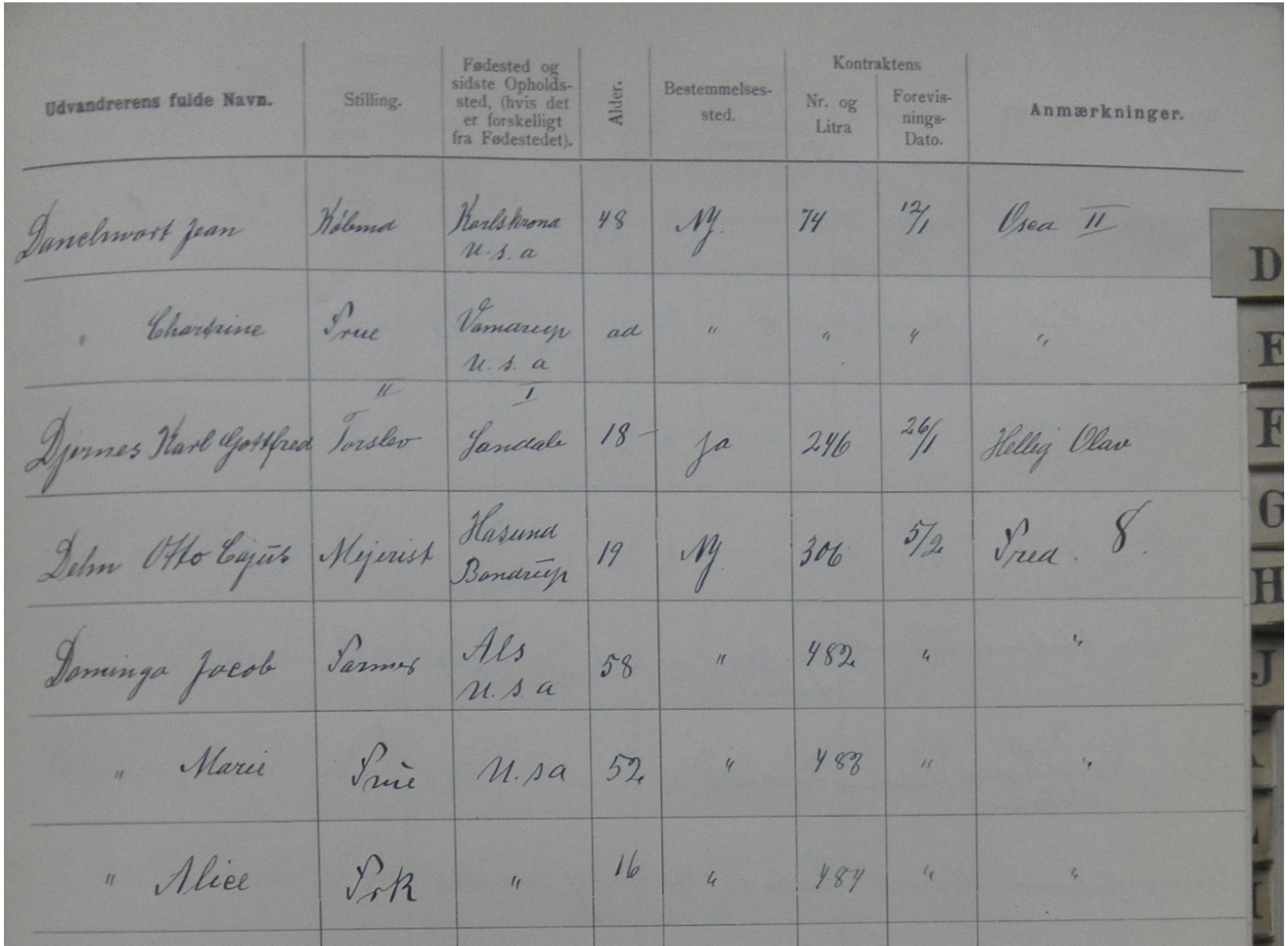

Udvandrerens fulde Navn.	Stilling.	Fødested og sidste Opholdssted, (hvis det er forskelligt fra Fødestedet).	Alder.	Bestemmelsessted.	Kontraktens Nr. og Litra	Kontraktens Forevisnings-Dato.	Anmærkninger.
Danelwort Jean	Kölbind	Karlskrona U.S.A	48	NY.	74	12/1	Osea II
" Chartrine	Prue	Vamarup U.S.A	ad	"	"	"	"
Djernes Karl Gottfred	II Torslev	I Sandale	18	Ja	246	26/1	Hellig Olav
Dehn Otto Cajus	Mejerist	Hasund Bondrup	19	NY.	306	5/2	Pred. 8.
Dominga Jacob	Parmes	Als U.S.A	58	"	482	"	"
" Marie	Prue	U.S.A	52	"	488	"	"
" Alice	Prk	"	16	"	484	"	"

Udvandrerprotokol, indirekte 1915

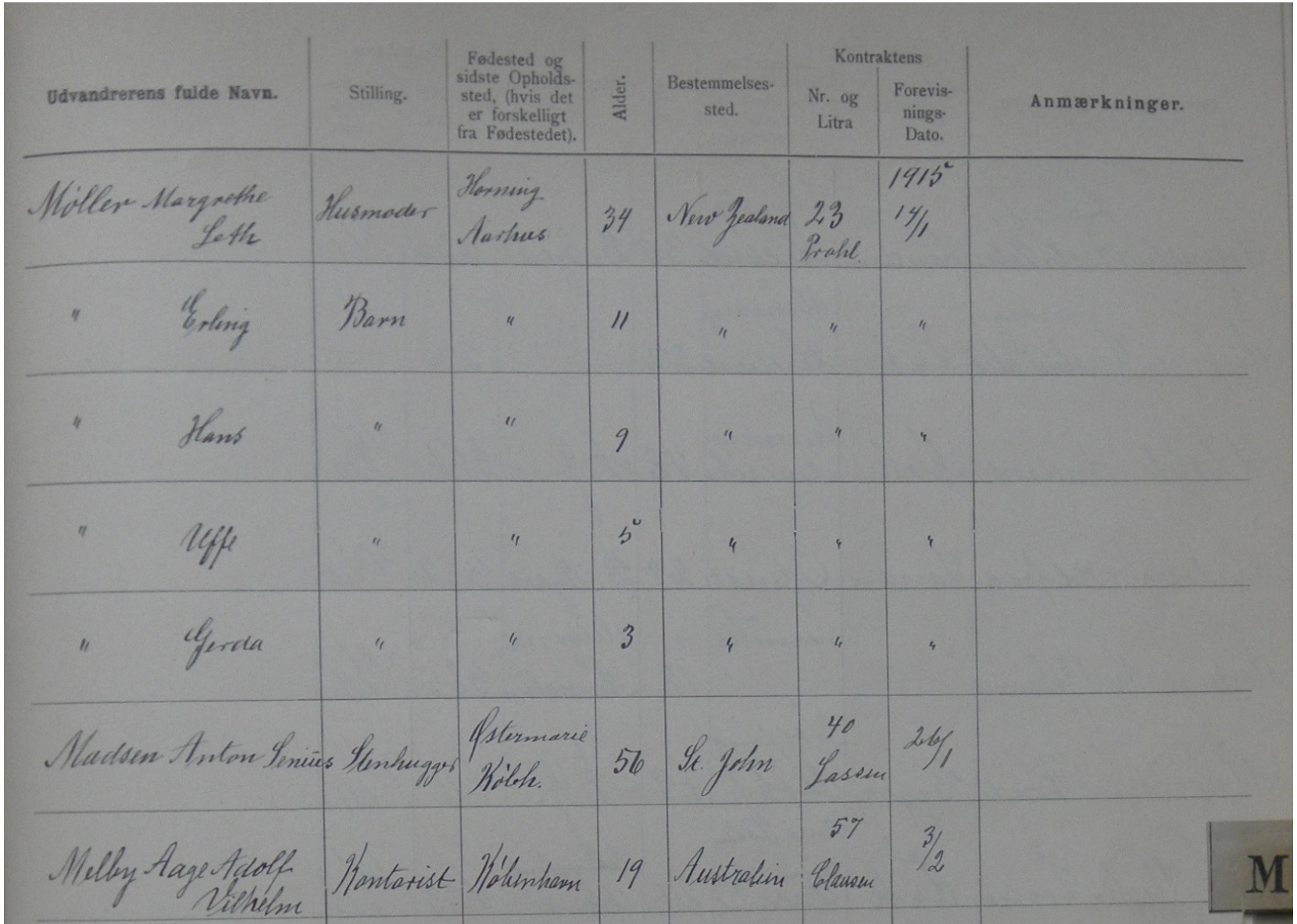

Udvandrerens fulde Navn.	Stilling.	Fødested og sidste Opholdssted, (hvis det er forskelligt fra Fødestedet).	Alder.	Bestemmelsessted.	Kontraktens Nr. og Litra	Kontraktens Forevisnings-Dato.	Anmærkninger.
Møller Margrethe Leth	Husmoder	Horning Aarhus	34	New Zealand	23 Prahl	1915 14/1	
" Erling	Barn	"	11	"	"	"	
" Hans	"	"	9	"	"	"	
" Uffe	"	"	5	"	"	"	
" Gerda	"	"	3	"	"	"	
Madsen Anton Senius	Stenhugger	Østermarie Köbh.	56	St. John	40 Lassen	26/1	
Melby Aage Adolf Vilhelm	Kontorist	Köbenhavn	19	Australien	57 Clausen	3/2	

Skibsekspeditioner

- Udvandrere, der købte billet direkte hos rederiet uden om en rejseagent (ikke registreret i udvandrerprotokollerne)
- Kan være registreret i Københavns Politis lister over skibsekspeditioner

Eksempel på skibsekspedition 1915

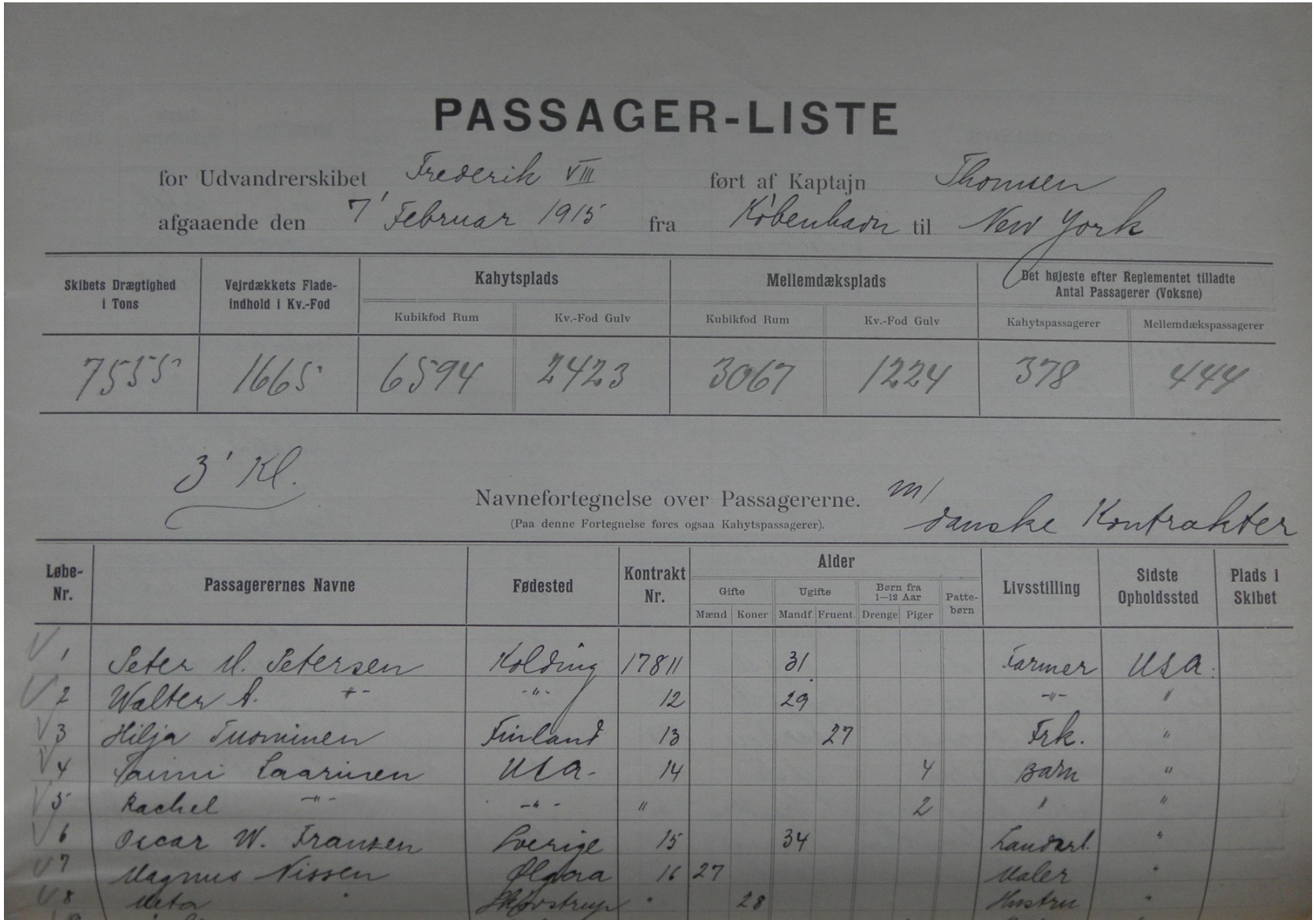

PASSAGER-LISTE

for Udvandrerskibet Frederik VIII ført af Kaptajn Thomsen

afgaaende den 7 Februar 1915 fra København til New York

Skibets Drægtighed i Tons	Vejrdækkets Flade-indhold i Kv.-Fod	Kahytsplads		Mellemdæksplads		Det højeste efter Reglementet tilladte Antal Passagerer (Voksne)	
		Kubikfod Rum	Kv.-Fod Gulv	Kubikfod Rum	Kv.-Fod Gulv	Kahytspassagerer	Mellemdækspassagerer
7555	1665	6594	2423	3067	1224	378	444

3' Kl.

Navnefortegnelse over Passagererne. m/ danske Kontrakter

(Paa denne Fortegnelse føres ogsaa Kahytspassagerer).

Løbe-Nr.	Passagerernes Navne	Fødested	Kontrakt Nr.	Alder: Gifte Mænd	Gifte Koner	Ugifte Mandf.	Ugifte Fruent.	Børn fra 1–12 Aar Drenge	Børn fra 1–12 Aar Piger	Patte-børn	Livsstilling	Sidste Opholdssted	Plads i Skibet
1	Peter M. Petersen	Kolding	17811			31					Farmer	USA	
2	Walter A. -"-	-"-	12			29					-"-	"	
3	Hilja Tuominen	Finland	13				27				Frk.	"	
4	Taimi Laarinen	USA	14						4		Barn	"	
5	Rachel -"-	-"-	"						2		"	"	
6	Oscar W. Franzen	Sverige	15			34					Landarb.	"	
7	Magnus Nissen	Ølgaa	16	27							Maler	"	
8	Meta	Skovstrup	"		28						Hustru	"	

Også mandskabslister

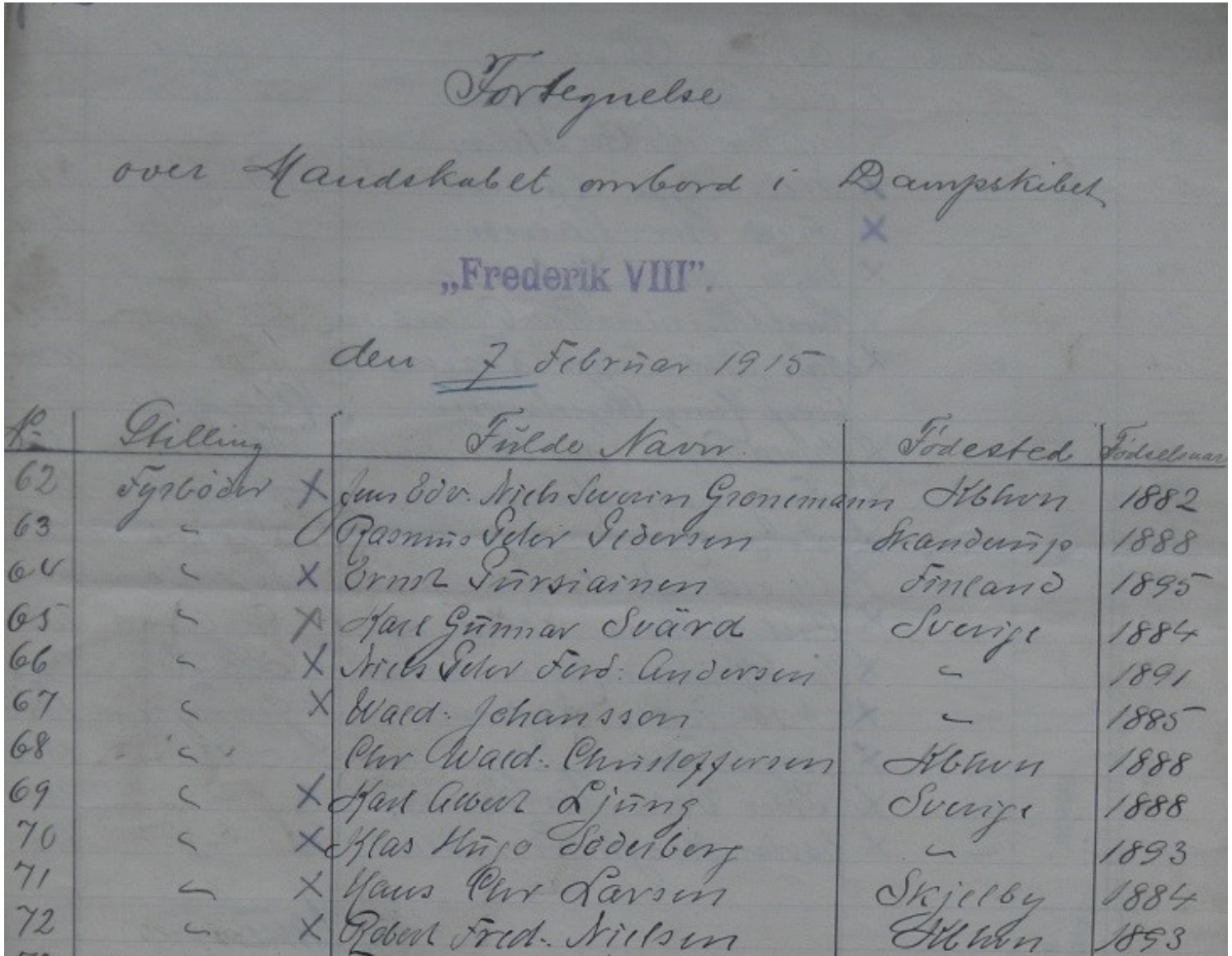

Fortegnelse

over Mandskabet ombord i Dampskibet

„Frederik VIII".

den 7 Februar 1915

Nr.	Stilling		Fulde Navn	Fødested	Fødselsaar
62	Fyrbøder	X	Hans Edv. Niels Severin Gronemann	Aabenraa	1882
63	"		Rasmus Peter Pedersen	Skanderborg	1888
64	"	X	Ernst Suursiainen	Finland	1895
65	"	X	Karl Gunnar Svärd	Sverige	1884
66	"	X	Niels Peter Ferd: Andersen	"	1891
67	"	X	Ward: Johansson	"	1885
68	"		Chr Ward: Christoffersen	Aabenraa	1888
69	"	X	Karl Albert Ljung	Sverige	1888
70	"	X	Klas Hugo Sederberg	"	1893
71	"	X	Hans Chr Larsen	Skjelby	1884
72	"	X	Robert Fred: Nielsen	Aabenraa	1893

Udenlandske databaser

- Udrejsende fra Hamborg 1850-1934: https://www.ancestry.com/search/collections/1068/ (betalingsside)
- Ankomne til New York 1820-1957: https://www.familysearch.org/en/blog/ny-castle-garden-ellis-island (1820-1892 Castle Garden, 1892-1924 Ellis Island, 1925-1957 passager- og mandskabslister)
- Også https://www.statueofliberty.org/

Pasprotokoller

- Kan bruges til at
  - følge en persons færden
  - finde ud af hvor en person kommer fra
  - finde ud af hvor en person rejser hen

Hvad er et pas

- … et af en Øvrighedsperson udstædt Document, hvormed Ihændehaveren legitimerer sig paa Reiser. (H. P. Giessing, 1841)

Nogle typer af pas

- Rejsepas
- Sundheds- og karantænepas
- Afskeds- eller gårdmandspas
- Kopipas
- Frimandspas
- Frihedspas
- Vognpas
- Indladelsespas
- Udygtighedspas
- Fribefordringspas
- Kurerpas
- Permissionspas
- Markedspas
- Sessionspas
- Toldpas
- Besejlingspas
- Islandsk søpas
- Flyttepas

Rejsepas

- Udstedt af politimesteren, dvs. retsbetjenten

POLITIEMESTEREN

I DEN KONGELIGE RESIDENTS-STAD KIÖBENHAVN

Giör vitterligt, at Kiöbmand Georg Friederich am Ende

agter nu at reiſe herfra Staden til Gothenborg over Helsingø

Min tienſtlige Begiering er til alle og enhver, ſom bemeldte

Georg Friederich am Ende

maatte forekomme, at de ham paa denne Reiſe ubehindret vilde lade paſſere.

Dette Pas er ſtemplet her og forſynet med min Underſkrivt.

Kiöbenhavns Politiekammer den 2 November 1807, Klok. 6½ Efter-Middag.

NB. Dette Paſs gielder allene for ovenmeldte Reiſe, og ikke til flere eller andre Reiſer, ſamt her i Staden blot trende Gange 24 Timer.

KIÖBENHAVNS POLITIE KAMMER

Betalt. [illegible]

Politiemesteren i Aarhuus

Gjør vitterligt, at Handelsfuldmægtig J. G. Valentin

32½ Aar gammel, født i Kiøbenhavn, taler Dansk, er middel af Vext og tigtalt af Bygning, har blandt Haar, blaaen Øine

agter nu at reise herfra Staden til Kiøbenhavn over Callundborg

Min tjenstlige Begjering er til Alle og Enhver, som bemeldte J. G. Valentin maatte forekomme, at de som paa denne Reise ubehindret ville lade passere.

Her paa Stedet hersker ingen smitsom Sygdom.

Aarhuus Politiekammer, den 11 Juni 1833 Klokken 4 Eftr.-Middag.

For Politiemesteren

[illegible]

Betalt. 2 Rbd

NB. Dette Pas gjelder allene for ovenmeldte Reise og ikke til flere eller andre Reiser, samt her i Staden blot trende Gange 24 Timer.

Pashaverens Haandskrift:

Præsenteret til Holbek
Roeskilde Politikammer 1 Octobr 1837
Anemgel

Politiemesteren i Nyborg

Reisendes

Fødested Kjøbenhavn.

Alder 34 Aar

Vert middel

Haar blond

Øine blaae,

Underskrift

Fr. Hoffmann

Gjør vitterligt: at Foreviseren heraf Mecaniecus Frederik Hoffmann med Kone Dorthea Floria fød Saxen 33 Aar gammel, der begge hertil ere ankomne med lovligt Pas udstedte Nakskou d. 26 Juny 1837, sidst paatagnet Svendborg d. 11/8 37.

agter at foretage en Reise herfra til Odense.

til hvilken Reise dette Pas er begjært.

Thi anmodes tjenstlig respektive Vedkommende om at ville lade fornævnte Hoffmann og Kone

paa denne forehavende Reise ubehindret passere.

(Her grasserer ingen smitsom Sygdom)

Nyborg Politiekammer, den 16 August 1837.

{Dette Pas gjælder allene for denne Reise og her i Byen kun 3 Gange 24 Timer.}

Betalt 3 ß Sala.

[illegible]

Politiemesteren i Holbek Kjøbstæd ~~og Baroniet Løvenborgs Birk~~

Gjør vitterligt: at Snedkersvend Hübertz fra Byen

29 Aar gammel, født i Sjelland taler dansk er middel af Vext og lyse

af Bygning, har mørkebr: Haar blaae Øine agter nu at reise herfra

Staden til Gjellerup Præstegaard: Besøg og atter for tilbage. Thi er min tjenstlige Begjæring til Alle

og Enhver, som bemeldte Snedkersvend Hübertz maatte forekomme, at de ham paa denne

Reise ubehindret lade pas- og reposere. Det attesteres, at her paa Stedet ingen smitsom Sygdom grasserer.

Til Bekræftelse under min Haand og Stadens Segl.

Holbek den 14 December 1839.

Hr. Justitsraad Borgmester Petersen Landvedt

Kongegaard

NB. Dette Pas gjelder allene for denne Reise, og her i Byen blot trende Gange 24 Timer.

Gelegt Sexten Rigsdaler Sølv = 16 s.

Pashaverens Underskrivt.

Andreas Christian Wilh. Hübertz

Hvem skulle bruge pas?

- Indtil 1846: Indlændinge og udlændinge
- 1846-1862: Udlændinge
- 1862-1875: Udlændinge bortset fra svenskere, nordmænd og englændere
- 1875-1917: Ingen (dog opholdsbog)
- Efter 1917: Udlændinge

Hvilke indlændinge skulle bruge pas?

- Indtil 1846: Alle stænder

- Bortset fra:
  - Embedsmænd i tjeneste
  - Skippere, sømænd, lodser
  - Personer bosat inden for 2 mil

Hvornår skulle man bruge pas?

- Når man skulle krydse vand (fx færgested) eller rejse til udlandet

- *Lov 07.08.1846:*

  … Pas paa Reiser mellem forskiellige Steder i Kongeriget … ophæves, saa at Sø- og Landreiser i saa Henseende sættes under lige Vilkaar.

Kunne man selv vælge ruten?

- Kunne vælge destinationen
- Skulle altid tage den korteste vej

- Lov 26.01.1819:

  … om de ere forsynede med Passe, om de have taget nogen anden end den korteste Vei, for at komme til det i deres Passe bestemte Sted.

Hvad krævede det at få pas?

- *Bevis på at man lovligt kunne rejse*
  - Håndværkssvende: Attest fra mester
  - Jøder: Attest fra ældste
  - Fremmede: Attest fra gæstgiver

Bemelte Garver Sven Johan Jakobsen, hvorar-
beidet, har mig i to Aar til Dato, og i den Tid
udvist Troskab og Flid, ~~vaint~~ for jeg ham paa det
Bedste kan Anbefale, til vem som motte önske
ham i sit Arbeide.

Prestöe den 8 Juni 1853.

H. C. Jensen

Passets gyldighed

- 3 dage fra udstedelsen
- Indtil 1839: Til én rejse
- Efter 1839: Til flere rejser

Hvornår skulle passet forevises?

- Ved overnatning på rejse
- Ved bosættelse
- Ved overfart
- Muligvis også ved gennemrejse

Hvem skulle passet forevises til?

- Retsbetjenten
- Færgemanden
- Postvognskusken
- Gæstgiveren



Hvad er en pasprotokol?

- Myndigheders registrering af:
  - Udstedte pas og pasbøger
  - Foreviste pas og pasbøger

Hvad er der bevaret?

- *København*
  - Pasprotokoller over udstedte pas 1788-1850 (Københavnske pasregnskaber)

- *Provinsen*
  - Helsingør 1804-
  - Korsør 1798-
  - De fleste retsbetjente først o.1820 ff.

Pasprotokoller fra købstæder på Lolland-Falster

Nykøbing Falster: 1791-1896 (3 pk.)
Nakskov: 1839-1893 (1 pk.)
Maribo: 1830-1923 (3 pk.)
Rødby: 1812-1922 (1 pk.)
Stubbekøbing: 1825-1889 (3 pk.)
Nysted: 1828-1840 (1 pk.)
Sakskøbing: 1852-1884 (1 pk.)

Hvad fortæller pasprotokoller over udstedte pas?

- Udstedelsesdato
- Navn
- Fødested
- Udseende
- Erhverv
- Destination
- Evt. kautionist

Udstedte pas

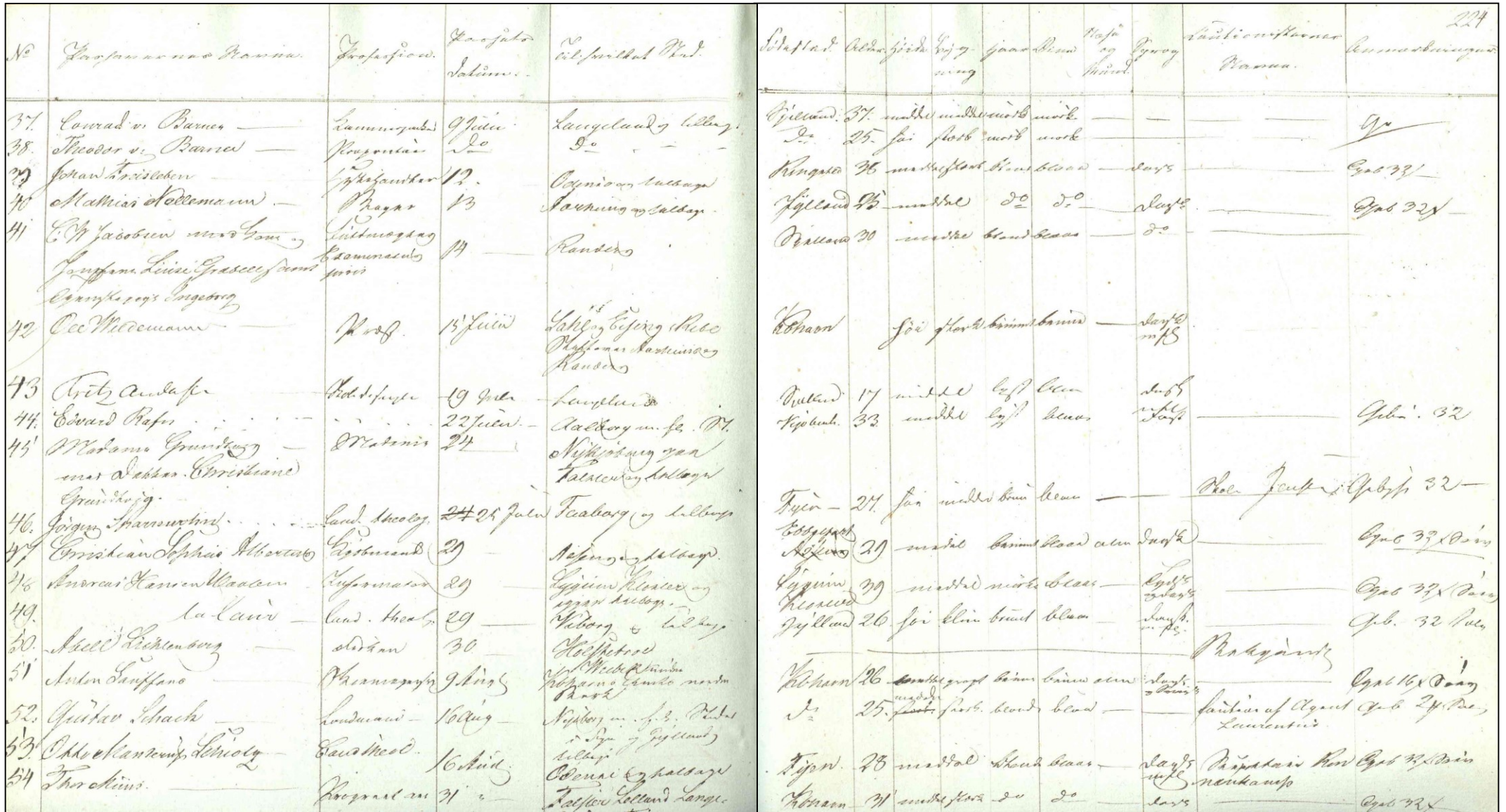

Hvad fortæller pasprotokoller over foreviste pas?

- Forevisningsdato
- Navn
- Erhverv
- Udrejsested og -dato
- Sidst forevist
- Destination

Foreviste pas *før* 1846

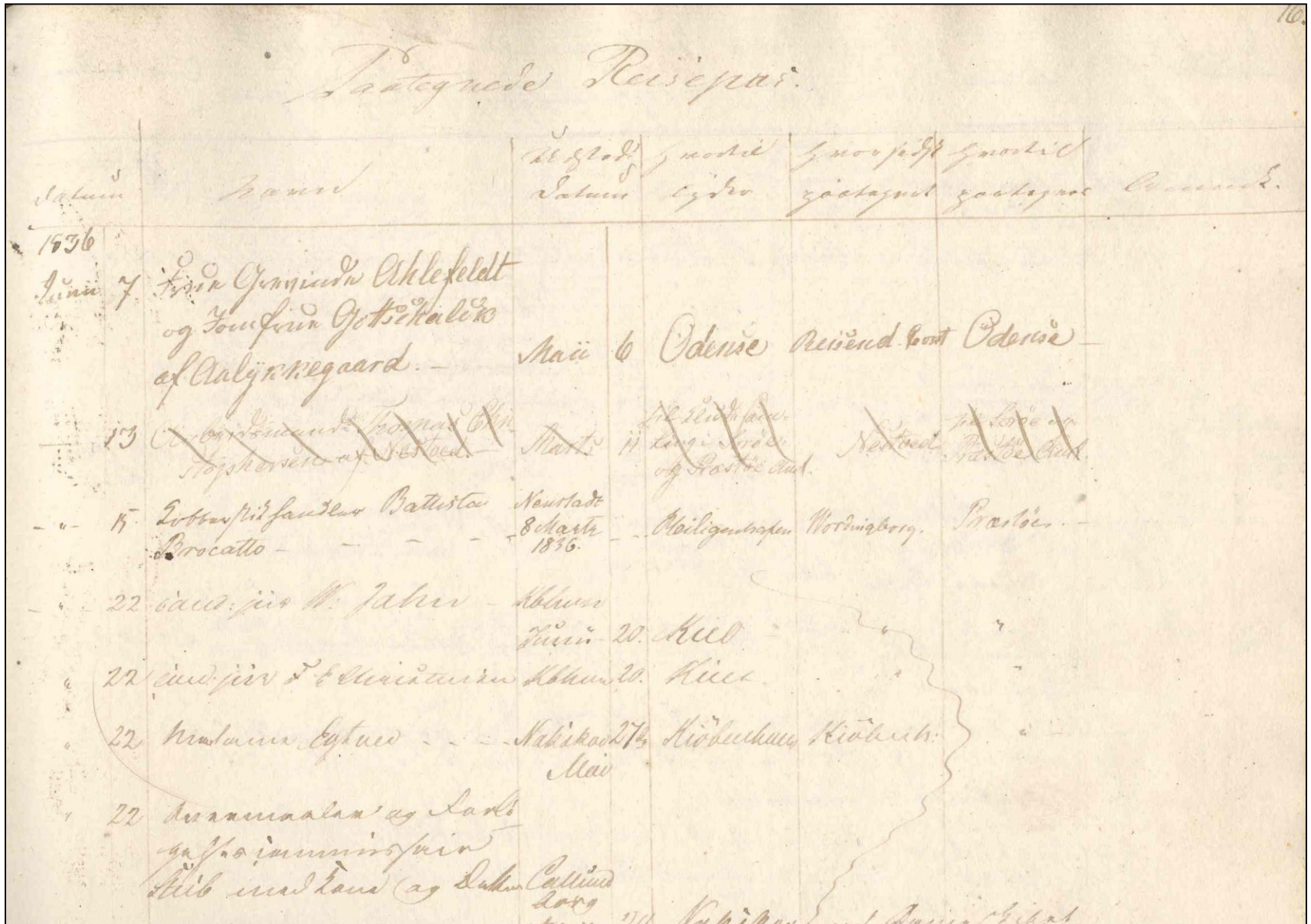

Foreviste pas *efter* 1846

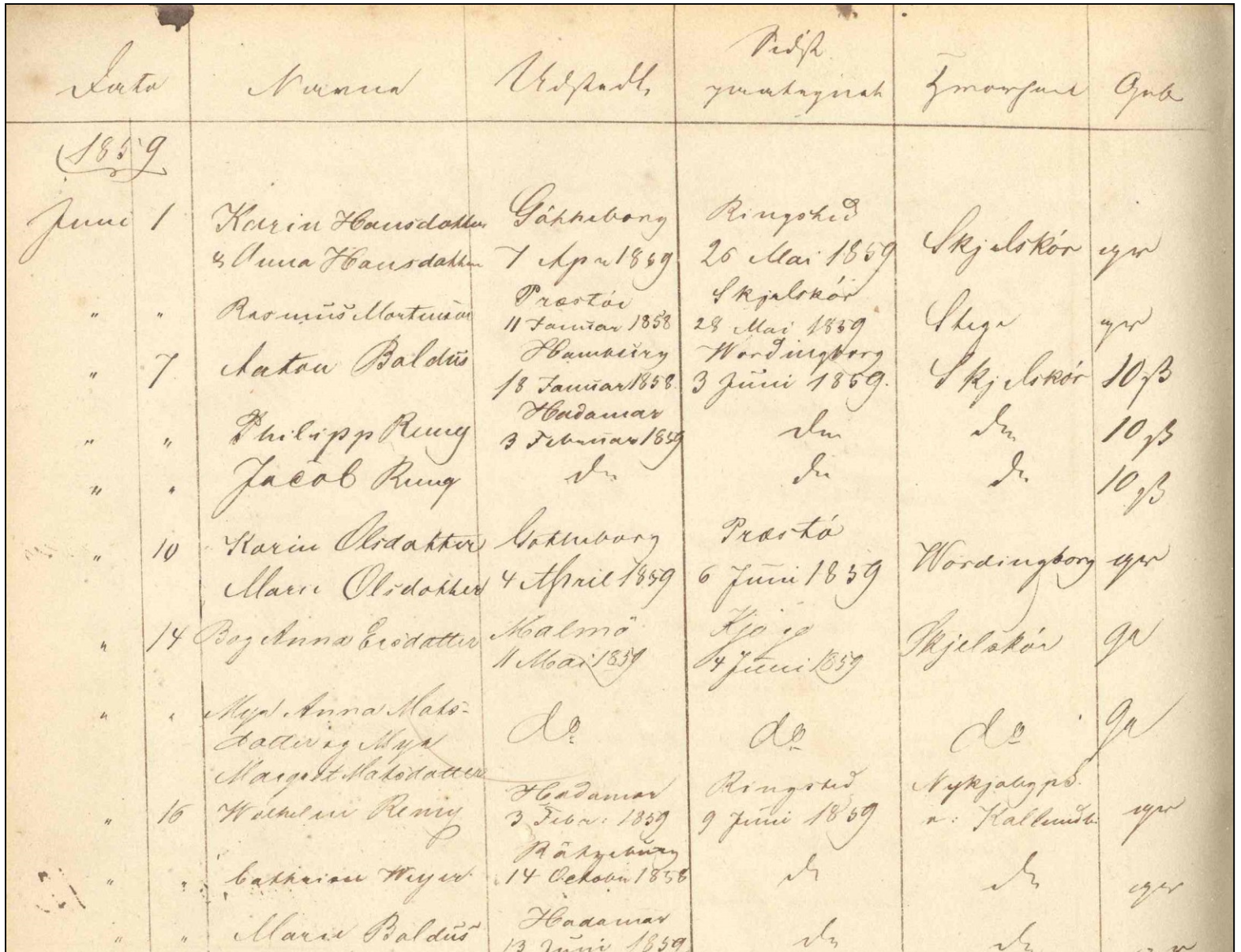

Københavns pasprotokol 1815 (kun foreviste pas)

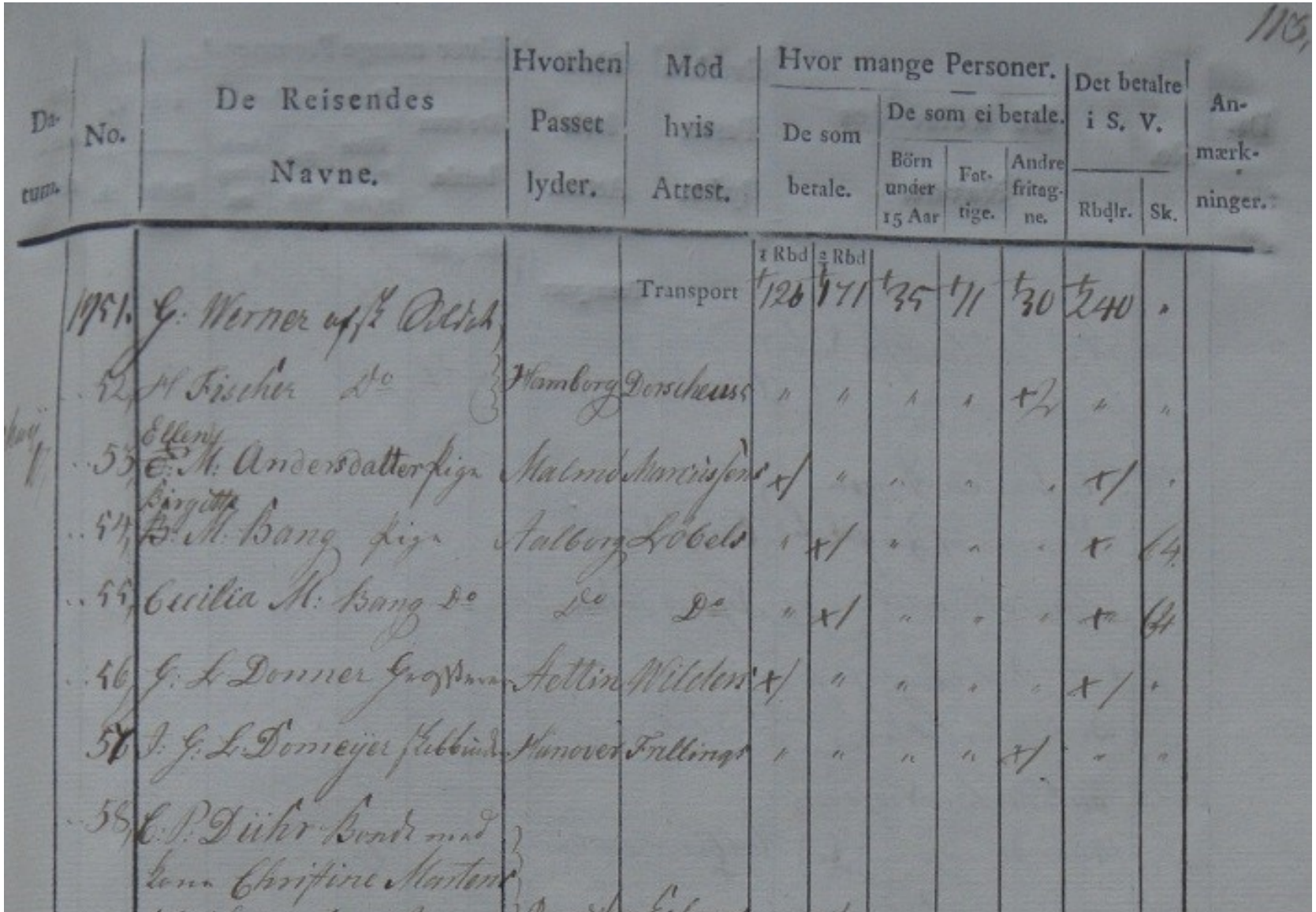

Datum.	No.	De Reisendes Navne.	Hvorhen Passet lyder.	Mod hvis Attest.	Hvor mange Personer. De som betale. 1 Rbd	2 Rbd	De som ei betale. Börn under 15 Aar	Fattige.	Andre fritagne.	Det betalte i S. V. Rbdlr.	Sk.	Anmærkninger.
	1951.	G. Werner af St. Oldeh		Transport	+126	+171	+35	+11	+30	+240	"	
	52	H. Fischer Do	Hamborg	Dorscheuss	"	"	"	"	+2	"	"	
	53	Ellen C. M. Andersdatter Pige	Malmö	Marcussens	+/	"	"	"	"	+/	"	
	54	Birgitte B. M. Bang Pige	Aalborg	Löbels	"	+/	"	"	"	+	64	
	55	Cecilia M. Bang Do	Do	Do	"	+/	"	"	"	+	64	
	56	G. L. Donner Grosserer	Aettin	Wilders	+/	"	"	"	"	+/	"	
	57	J. G. L. Domeyer Skibbinder	Hanover	Frellings	"	"	"	"	+/	"	"	
	58	C. P. Dühr Bonde med Kone Christine Martens										

Registrering af mistænkelige grupper

- Tyende
- Håndværkssvende
- Udlændinge
- Skulle have en pasbog på sig, nemlig en:
  - skudsmålsbog (tyende, 1833-1924)
  - vandrebog (håndværkssvende, 1828-1886)
  - opholdsbog (udlændinge, 1875-1928)

Oplysninger om foreviste skudsmålsbøger

- I købstæderne
  - indtil 1854: Til- og afgangslister i kirkebøgerne
  - efter 1854: Tyendeprotokoller
- På landet
  - indtil 1875: Til- og afgangslister i kirkebøgerne
  - efter 1875: Tyendeprotokoller
- OBS. Der kan også være tidlige tyendeprotokoller, hvor man har udskilt emnet

Tyendeprotokol 1869, Helsingør

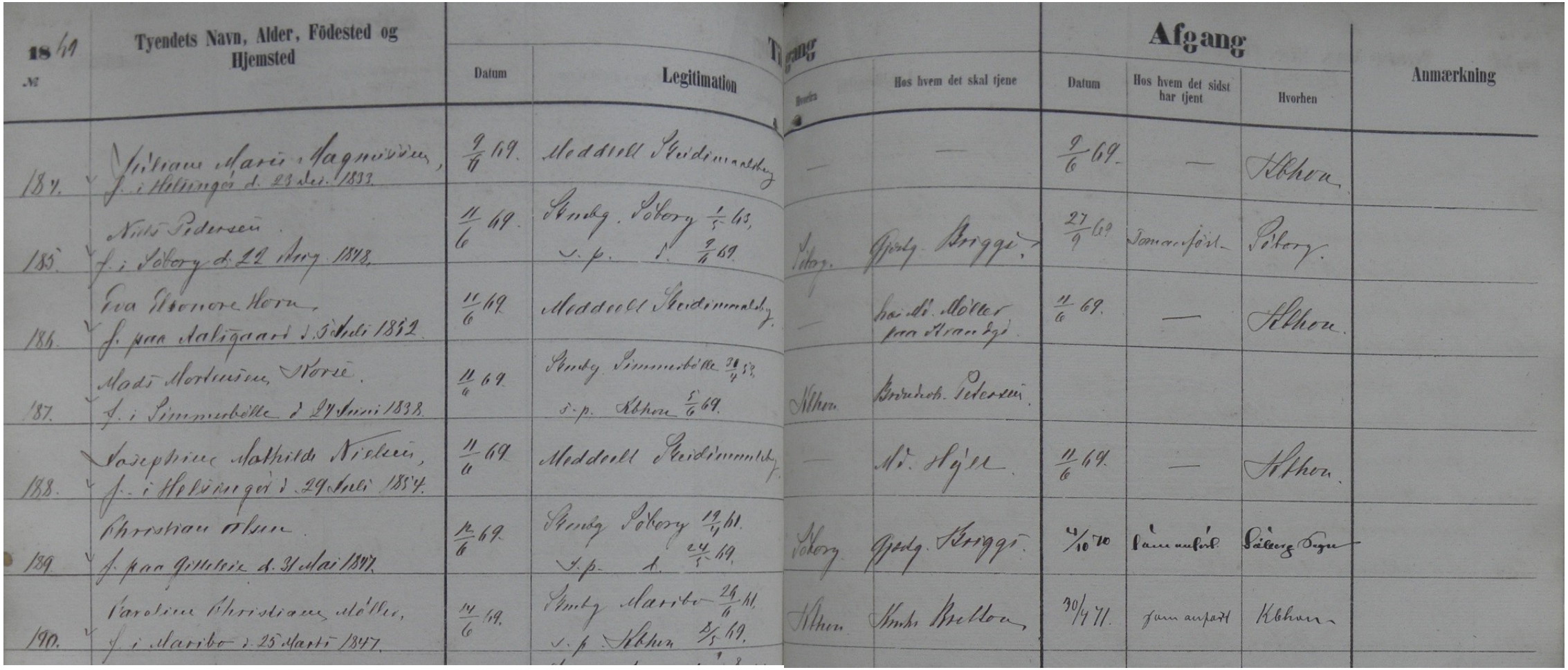

1869 №	Tyendets Navn, Alder, Födested og Hjemsted	Tilgang: Datum	Tilgang: Legitimation	Tilgang: Hvorfra	Tilgang: Hos hvem det skal tjene	Afgang: Datum	Afgang: Hos hvem det sidst har tjent	Afgang: Hvorhen	Anmærkning
184.	Juliane Marie Magnussen, f. i Helsingør d. 23 Dec. 1833.	9/6 69.	Meddelt Skeidimaalsby	—	—	9/6 69.	—	Kbhvn.	
185.	Niels Pedersen. f. i Søbory d. 22 Aug. 1848.	11/6 69.	Skmbg. Søbory 1/5 63, s. p. d. 9/6 69.	Søbory.	Gjestg. Briggs.	27/9 69.	Tomanfört.	Søbory.	
186.	Eva Eleonore Horn, f. paa Aalsgaard d. 5 Juli 1852.	11/6 69.	Meddelt Skeidimaalsby.	—	hos Md. Møller paa Strandgd.	11/6 69.	—	Kbhvn.	
187.	Mads Mortensen Korse. f. i Simmerbølle d. 24 Juni 1838.	11/6 69.	Skmbg. Simmerbølle 30/4 53, s. p. Kbhvn 5/6 69.	Kbhvn.	Brønderh. Petersen.				
188.	Josephine Mathilde Nielsen, f. i Helsingør d. 29 Juli 1854.	11/6 69.	Meddelt Skeidimaalsby.	—	Md. Hylt.	11/6 69.	—	Kbhvn.	
189.	Christian Olsen. f. paa Gillelæie d. 31 Mai 1847.	12/6 69.	Skmbg. Søbory 19/4 61. s. p. d. 24/5 69.	Søbory.	Gjestg. Briggs.	4/10 70	Tomanfört.	Søbory Sogn	
190.	Caroline Christiane Møller, f. i Maribo d. 25 Marts 1847.	14/6 69.	Skmbg. Maribo 26/6 61, s. p. Kbhvn 8/5 69.	Kbhvn.	Kmhr. Bretton	30/4 71.	Tomanfört	Kbhvn.	

Oplysninger om foreviste vandrebøger og opholdsbøger

- Pasprotokoller
- Kan også eksistere arkivalier beregnet til udlændinge, nemlig fremmedprotokoller, protokoller over opholdsbøger o.l.

Fremmedprotokol 1933, Helsingør

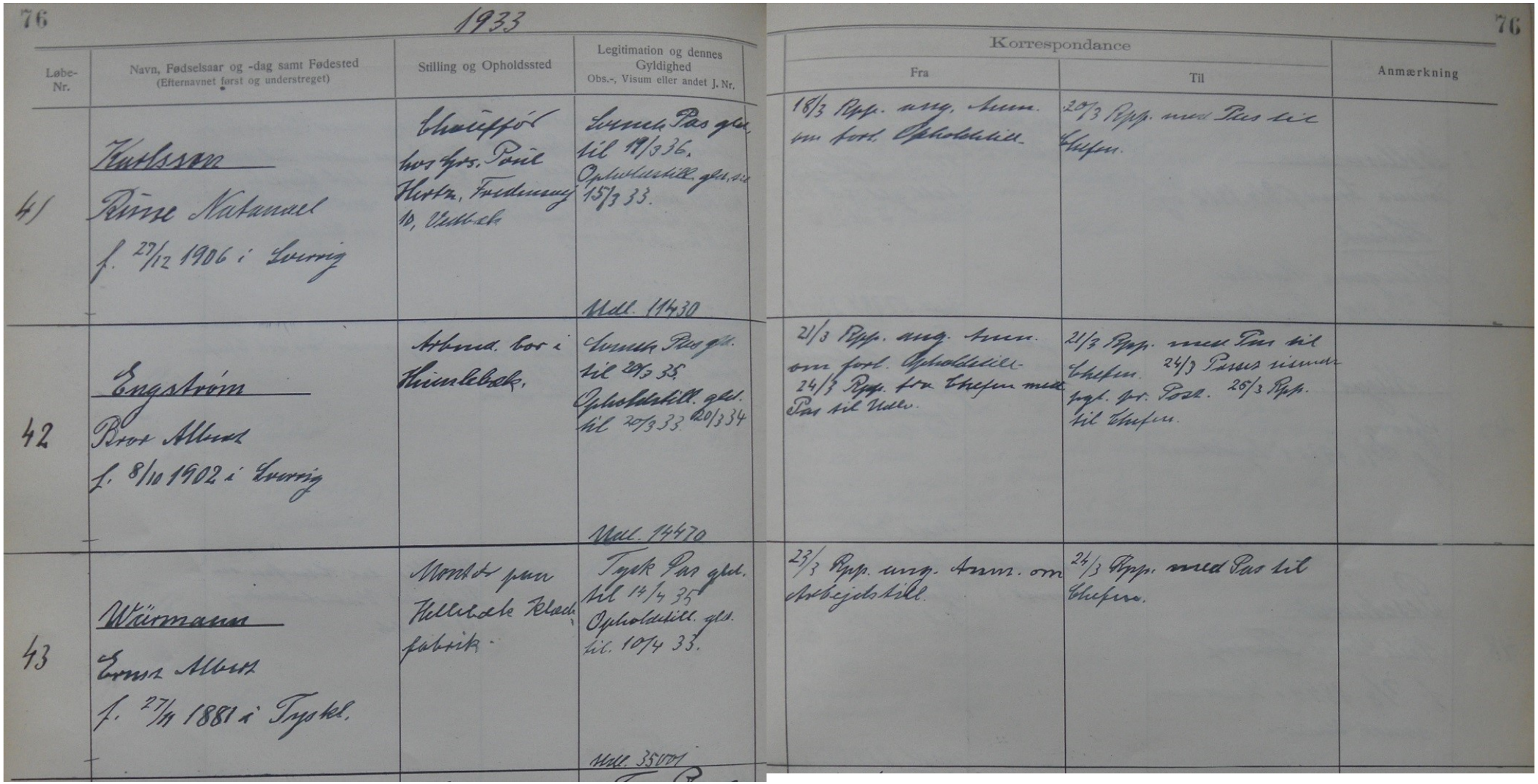

76 1933 76

Løbe-Nr.	Navn, Fødselsaar og -dag samt Fødested (Efternavnet først og understreget)	Stilling og Opholdssted	Legitimation og dennes Gyldighed Obs.-, Visum eller andet J. Nr.	Korrespondance Fra	Korrespondance Til	Anmærkning
41	Karlsson Rune Natanael f. 27/12 1906 i Sverrig	Chauffør hos Hrs. Poul Hertz, Fredensvej 10, Vedbæk	Svensk Pas gld. til 19/3 36. Opholdstill. gld. til 15/3 33. Udl. 11430	18/3 Rpp. ang. Anm. om forl. Opholdstill.	20/3 Rpp. med Pas til Chefen.	
42	Engström Bror Albert f. 8/10 1902 i Sverrig	Arbmd. bor i Kiesslebæk.	Svensk Pas gld. til 20/3 35. Opholdstill. gld. til 20/3 33. 20/3 34 Udl. 14470	21/3 Rpp. ang. Anm. om forl. Opholdstill. 24/3 Rpp. fra Chefen med Pas til Udlv.	21/3 Rpp. med Pas til Chefen. 24/3 Passet sisendt pgl. pr. Post. 25/3 Rpp. til Chefen.	
43	Wärmann Ernst Albert f. 27/11 1881 i Tyskl.	Montør paa Hellebæk Klæd fabrik.	Tysk Pas gld. til 14/4 35 Opholdstill. gld. til 10/4 33. Udl. 35001	23/3 Rpp. ang. Anm. om Arbejdstill.	24/3 Rpp. med Pas til Chefen.	

Indfødsret

- Indgange:
  - Indfødsretsdatabasen på DDA (1776-1960)
  - Alfabetisk register over naturalisationspatenterne (1776-1848)
  - Indfødsretsmatriklen (1848-1967)
  - Navneregister til dansk indfødsret 1850-1915 (https://arkivalieronline.rigsarkivet.dk/da/billedviser?epid=18484356#236981,45100665), er søgbar i databasen på https://slaegtsbibliotek.dk/indfoed/indvList.php#

Indfødsret

- Sager:
  - Indfødsretssager (1776-1847)
  - Indfødsretssager (1850-1967), findes på lovdato og løbenummer

Indfødsretsdatabasen



Indfødsretsmatriklen 1850-1967 (lovdato + løbenummer)

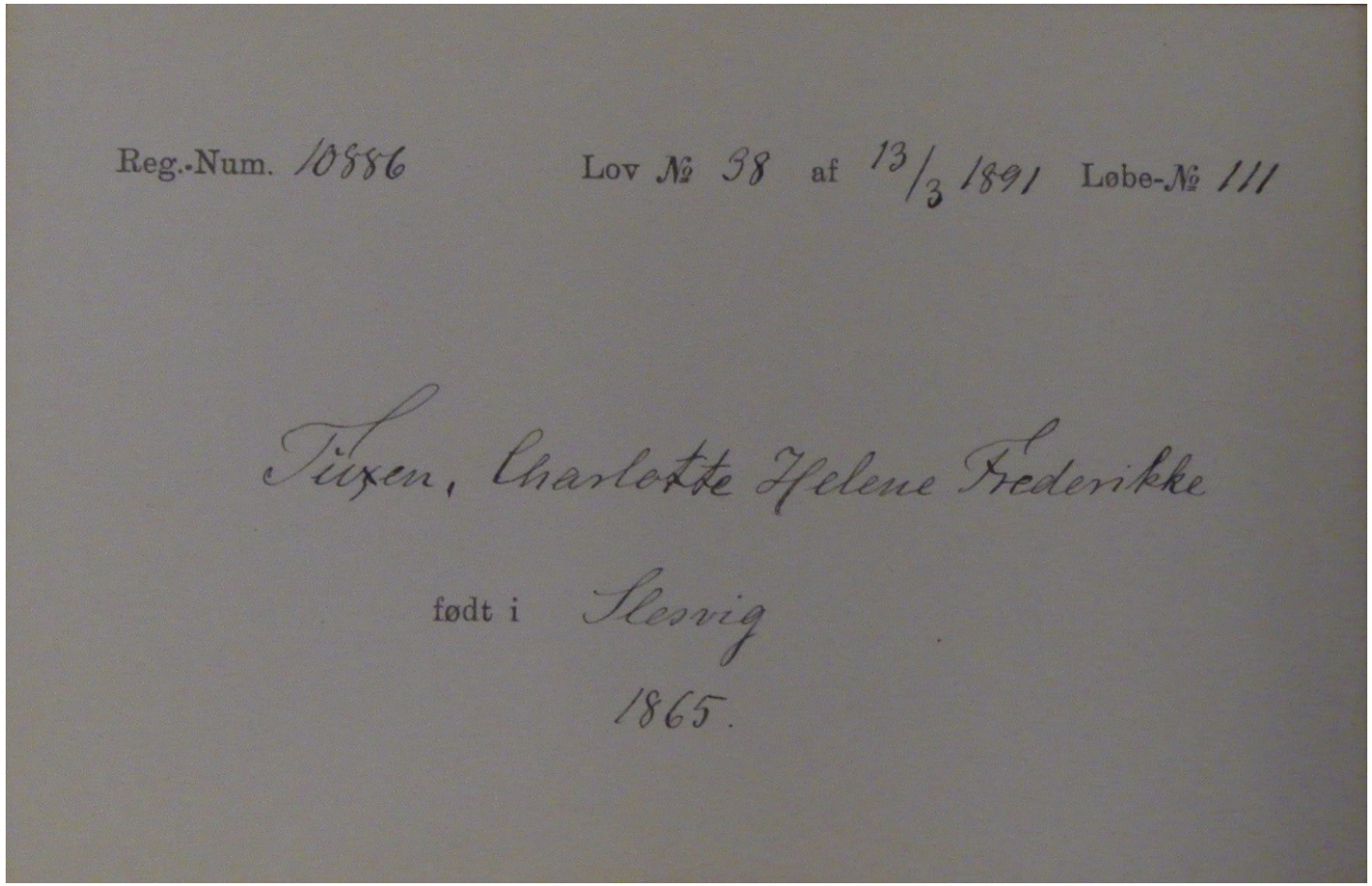
Reg.-Num. 10886 Lov № 38 af 13/3 1891 Løbe-№ 111

Tuxen, Charlotte Helene Frederikke

født i Slesvig

1865.

Eksempel på sag

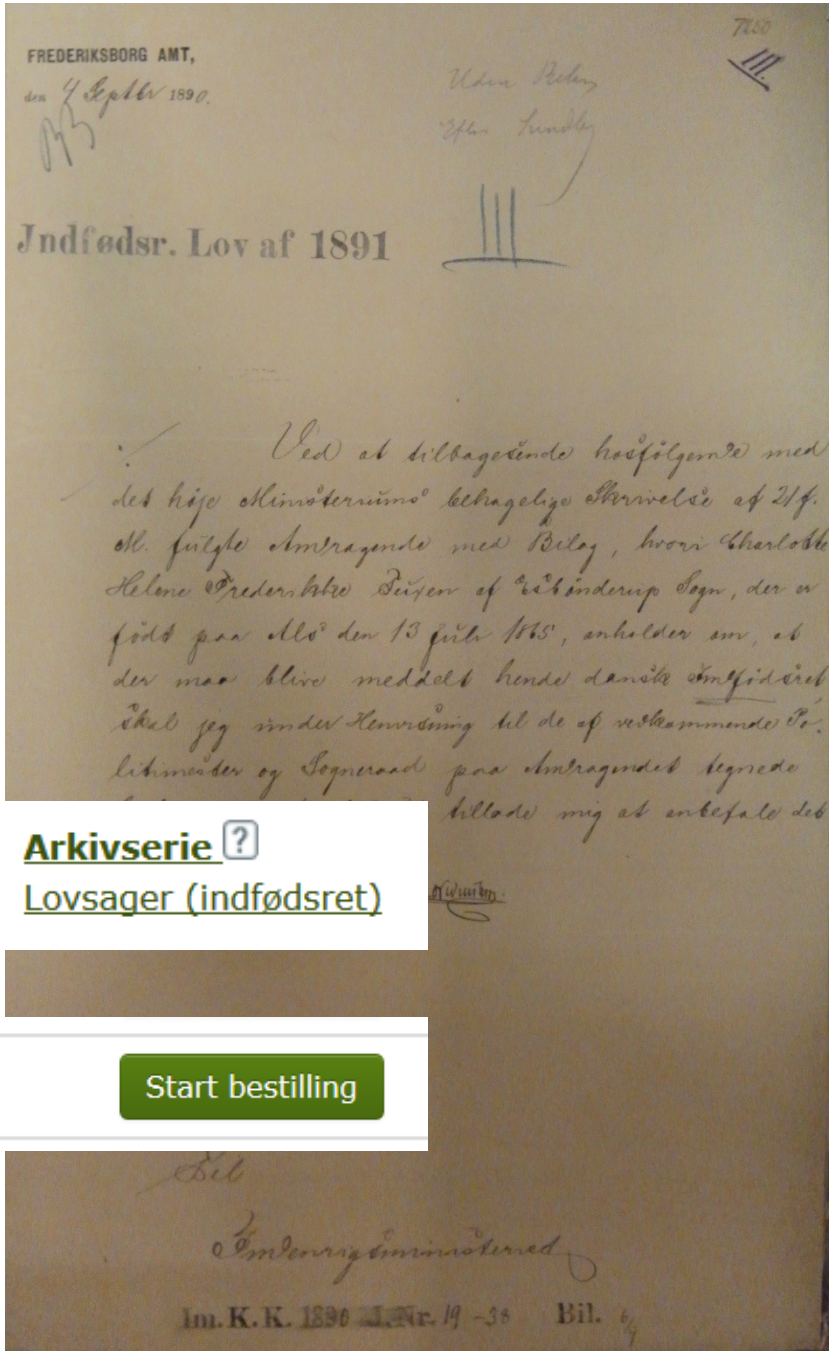

Fra	Til	Arkivskaber	Arkivserie
1850	1967	Indenrigsministeriet, 1. Departements Kontor	Lovsager (indfødsret)

31	1891 3 13 61	1891 3 13 112	Start bestilling

Tuxen, Charlotte Helene Frederikke, af Esbönderup Sogn under Frederiksborg Amt, født 1865 i Tandslet Sogn paa Als af danske Forældre kom i 1867, ~~da Faderen blev udnævnt til Sognepræst i Esbönderup med~~ til Esbönderup hvor Faderen fra samme Tidspunkt var bleven ansat som Sognepræst og hvor hun siden uafbrudt har opholdt sig. Andragerinden, der er ugift, anbefales af Esbönderup-Näddeba Sognerraad

Spørgsmål?

Husk også:
Vejledningsvideoer
www.genealogi.dk